

**Tēze.** Par īpašuma atdošanu reliģiskām organizācijām.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas  
Senāta  
2005.gada 12.janvāra**

**SPRIEDUMS**

**lietā Nr. SPC-7**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators I.Šepteris,  
senators I.Fridrihsons,  
senatore R.Zaķe,

piedaloties Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras prokurorei G.Kaparšmitei, Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinodes pārstāvim zvērinātam advokātam J.Kaksītim, Rīgas domes pārstāvim J.L., 2005.gada 12.janvārī izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā, **Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētāja protestu par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 29.aprīļa spriedumu Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinodes prasībā pret Rīgas Domi par īpašumtiesību atzīšanu.**

Noklausījies senatora I.Šeptera ziņojumu, Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinodes pārstāvja zvērināta advokāta J.Kaksīša paskaidrojumus, ka protests noraidāms un spriedums atstājams negrozīts, Rīgas domes pārstāvja J.L. paskaidrojumus un prokurores G.Kaparšmites atzinumu, ka protests apmierināms, spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

**k o n s t a t ē j a**

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 29.aprīļa spriedumu, kurš stājies likumīgā spēkā, atzītas Latvijas Pareizticīgās baznīcas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu Rīgā, [...] ielā 7, sastāvošs no sešstāvu baznīcas ēkas lit.4a ar piebūvi lit.4b un pārejas kāpņu telpu lit.4c, kadastra Nr. 0100-510-0019, dzēšot šai daļā Rīgas zemesgrāmatu nodalījumā Nr. 2 6524 īpašuma tiesību nostiprinājumu Rīgas pilsētai, piešķirts Latvijas Pareizticīgai baznīcai valdījums pār īpašumu [...] ielā 7, Rīgā, kadastra Nr. 0100-510-0019, uzliekot par pienākumu Rīgas domei atbrīvot telpas ēkā lit.4a, ar piebūvi lit.4b, lit.4c, Rīgā, [...] ielā 7.

Apelācijas kārtībā spriedums nav pārsūdzēts.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs par šo spriedumu iesniedzis protestu, lūgdams to atcelt, un lietu nodot jaunai izskatīšanai būtisku materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumu dēļ.

Protestā protesta autors norādījis, ka ar tiesas spriedumu aizskartas Latvijas valsts un pašvaldības tiesības un ar likumu aizsargātās intereses.

Prasības pieteikumu prasītājas Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinodes vārdā parakstījis padomes priekšsēdētājs Rīgas un visas Latvijas Arhibīskaps A.K.. Lietas materiālos nav Sinodes apstiprinātu dokumentu par Arhibīskapa A.K. tiesībām parakstīt prasības pieteikumu par baznīcas īpašuma iegūšanu atbilstoši statūtu prasībām. Tiesa

nav pārbaudījusi, vai lietā ir pienācīgs juridiskās personas gribas izpaudums. Līdz ar to pārkāpta Civilprocesa likuma 85.panta otrā daļa.

Tiesa, apmierinot prasību, nav norādījusi materiālo tiesību normas, uz kurām tā pamatojusi spriedumu. Ar pierādījumiem, uz kuriem atsaukusies tiesa spriedumā, nav pierādītas prasītāja īpašuma tiesības, kā to prasa likums „Par īpašumu atdošanu reliģiskajām organizācijām”.

Sakarā ar iesniegto protestu paskaidrojumus iesniegusi Rīgas dome un Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinode.

Rīgas dome norādījusi, ka tiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai, jo prasība apmierināta nepamatoti, neievērojot likuma „Par īpašumu atdošanu reliģiskajām organizācijām” prasības. Ar pierādījumiem lietā nav pierādīta prasītāja īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu.

Latvijas Pareizticīgās baznīcas Sinode norādījusi, ka tiesas spriedums ir likumīgs un pamatots, jo ar lietā esošajiem pierādījumiem ticis konstatēts, ka īpašuma tiesības pieder prasītājam. Strīdus nekustamais īpašums 1786.gadā uzcelts pēc Krievijas carienes pavēles Pareizticīgo draudzes vajadzībām. Ar Latvijas Tiesu palātas 1930.gada 10.februāra spriedumu un Senāta Civillietu departamenta 1934.gada 26.oktobra spriedumu īpašuma tiesības atzītas Pareizticīgo baznīcai un līdz pat 1991.gada 21.jūnijam nav neviena dokumenta, kas tieši vai netieši norādītu uz Rīgas pašvaldības tiesībām uz strīdus nekustamo īpašumu.

Iepazinies ar lietas materiāliem, apsvēris protestā norādītos argumentus un iebildumus pret protestu, Senāts atzīst, ka protests ir pamatots un apmierināms.

Latvijas Pareizticīgās baznīcas kā juridiskās personas un tās amatpersonu darbību reglamentē Latvijas Pareizticīgās baznīcas statūti. Saskaņā ar Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Reliģisko lietu pārvaldes izziņu par reliģiskās organizācijas “Latvijas Pareizticīgā baznīca” par valdošo Virsganu iecelts A.K.. Reliģiskās organizācijas “Latvijas Pareizticīgā baznīca” statūtu 48.paragrāfa 3.punkts paredz valdošā Virsgana tiesības parakstīt visus baznīcas dokumentus pēc to apstiprināšanas Sinodē. Statūtu “a” un “b” apakšpunkti nosaka, ka Sinodei piekrīt dot atļauju baznīcas īpašumus iegūt un dot pilnvaras. Lietas materiālos nav Sinodes apstiprinātu dokumentu par Arhibīskapa A.K. tiesībām parakstīt prasības pieteikumu par baznīcas īpašuma iegūšanu atbilstoši statūtu prasībām. Tiesa nav pārbaudījusi, vai lietā ir pienācīgs juridiskās personas gribas izpaudums. Līdz ar to pārkāptas Civilprocesa likuma 85.panta otrās daļas prasības par juridisko personu pārstāvību.

Likuma “Par īpašuma atdošanu reliģiskām organizācijām” 7.panta otrajā daļā noteikts, ka reliģisko organizāciju īpašuma tiesības ir jāpierāda ar dokumentiem. Pārkāpjot minēto likuma normu, prasītājs nav iesniedzis un tiesa nav pieprasījusi dokumentus no Latvijas Valsts Vēstures arhīva par strīdus objekta piederību uz 1940.gada 21.jūliju un līdz tam. Savukārt likuma 2.pantā ir noteikts, ka reliģiskajām organizācijām atjaunojamas īpašuma tiesības uz objektiem, kuri Latvijas Republikas teritorijā laikā no 1940.gada 21.jūlija līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim atsavināti, pamatojoties uz šā likuma 1.pantā minētajiem aktiem ( Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes un Latvijas PSR Ministru Padomes, kā arī vietējo Tautas deputātu padomju un to izpildkomiteju lēmumi daļā par reliģisko organizāciju īpašumu atsavināšanu). Tiesa, apmierinot prasību, nav norādījusi materiālo tiesību normas, uz kurām tā pamatojusi spriedumu. Ar pierādījumiem, uz kuriem atsaukusies tiesa spriedumā, nav pierādīta prasītāja īpašuma tiesība, kā to prasa likums.

Ar Latvijas Valsts Vēstures arhīva dokumentiem, kas saņemti pēc lietas izskatīšanas, konstatēts, ka tie satur ziņas, ka “Citadele”, kā vienots komplekss (zeme, baznīcas ēka Nr. 4 pēc plāna un citas ēkas) ir Latvijas valsts īpašums un koroborēta uz

Latvijas valsts vārda, nododot to Kara ministrijai. Pēc tam ne zeme, ne baznīcas ēka nav likumā noteiktā kārtībā koroborēta uz kādas citas personas vārda. Īpašumā gan atdotas citām personām atsevišķas citas būves no “Citadeles” kompleksa, par ko šajā lietā strīds nepastāv. Saskaņā ar Latvijas Valsts Vēstures arhīva 2004.gada 27.oktobra izziņu Nr. 5-JP-8664/2 Garīgo lietu pārvalde 1936.gada 10.aprīlī sastādījusi sarakstu par Latvijas Pareizticīgo baznīcai piederošajiem īpašumiem Rīgā, kur Pētera-Pāvila baznīca “Citadele” nav minēta. Arī 1938.gada decembrī sastādītajā sarakstā par Latvijas Pareizticīgo baznīcai piederošajiem īpašumiem Rīgā Pētera-Pāvila baznīca nav minēta. Uz zemes gabalu Rīgas pilsētā [...] ielā īpašuma tiesības pieder Latvijas valstij, par ko nav strīds. Saskaņā ar Civillikuma 968.pantu uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu. Tā kā minētie dokumenti nebija tiesas rīcībā lietas izskatīšanas laikā, tie nav pārbaudīti un vērtēti atbilstoši Civilprocesa likuma prasībām.

Pastāvot šādiem apstākļiem, Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu nevar atzīt par likumīgu un pamatotu.

Pamatojoties uz Latvijas Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

### **n o s p r i e d a**

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 29.aprīļa spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai citā tiesnešu sastāvā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

I.Šepteris

Senators

I.Fridrihsons

Senatore

R.Zaķe